

A német rendőrségek irányítási rendszere

The management system of the German police forces

Fórizs Sándor

Prof. Dr., egyetemi tanár, ny. rendőr dandártábornok
Nemzeti Közszolgálati Egyetem,
Rendészettudományi Doktori Iskola
drforizs@gmail.com

Absztrakt

Cél: A publikáció célja bemutatni a német rendőrségek irányítási rendszerét, az ahhoz kapcsolódó dokumentumokat, az ország rendőrségeinek szervezeti felépítését, s adatokat szolgáltatni a létszám és működés vonatkozásában.

Módszertan: A kidolgozás a hivatalos rendőrségi közleményeken, a működési okmányokon, rendőrségi törvényeken és az egyes szervezeti elemek honlapjain elérhető adatokon alapszik.

Megállapítások: Németország eltérő államigazgatási rendszere a magyarországitól eltérőbb jellegű megközelítést igényel a rendőrségi feladatok biztosításában. Ezt a publikációban bemutatott módszerek, szervezeti megoldások eredményesen biztosítják. Az ottani eljárások feltehetően részben hazánkban is hasznosíthatóak.

Érték: Az olvasó megismerhet egy, a magyarországihoz képest viszonylag bonyolult felépítési és működési-irányítási rendszert, amely igazodik Németország szövetségi köztársasági jellegéhez.

Kulcsszavak: rendőrség, rendőrségi törvény, szövetségi rendőrség, tartományok

Abstract

Aim: The aim of the publication is to present the management system of the German police forces, the related documents, the organisational structure of the police forces in the country, and to provide data on staffing and operations.

A szerző a kéziratot magyar nyelven nyújtotta be. Benyújtás: 2023. 05. 22. Átdolgozás: 2023. 06. 20.
Elfogadás: 2023. 08. 29.

Methodology: The elaboration is based on official police bulletins, operational documents, police laws and data available on the websites of the different organisational units.

Findings: Germany's state administration system, different from that of Hungary, requires a different approach, too, regarding the performance of police duties. This is effectively ensured by the methods and organisational solutions presented in this publication. The procedures used in Germany can presumably also be partly applied in Hungary.

Value: The reader will be introduced to a system of organisation and operational management, relatively complex compared to that in Hungary, which is adapted to the federal republican character of Germany.

Keywords: police, police law, federal police, provinces

Bevezetés

Publikációmban a német rendőrségek irányítási rendszerét kívánom bemutatni. Azért használom a címben a többesszámot, mert Németországban 19 rendőrség működik a szövetségi köztársaság igazgatásának szövetségi jellege miatt. A 16 tartomány saját rendőrséget tart fenn tartományi rendőrség megnevezéssel, ugyanakkor a biztonsági rendszer nem nélkülözheti a központi, országos szintű feladatokat ellátó szervezeteket sem. Így jött létre a Szövetségi Rendőrség és a Szövetségi Bűnügyi Hivatal mint központi rendőrségek. Külön kicsi, önálló rendőrsége van még a parlamentnek. Nyilvánvalóan nem lehet egyszerű dolog egy ilyen, meglehetősen bonyolult felépítésben irányítani a rendészeti szervezeteket. Az alaptörvény szerint Németországban a rendőrség és az oktatás tartományi ügy. Minden tartománynak saját rendőrségi törvénye van, amely ezeket a rendőrségeket a tartományi belügyminiszter vagy a belügyi szenátor (Berlin, Hamburg) hatáskörébe utalja. A szövetségi belügyminiszternek, akinek a hivatala Berlinben működik, nincs közvetlen utasítási jogköre a tartományok rendőrségeire, neki két saját, nem elhanyagolható jelentőségű szervezete van. De nem csak a közigazgatás, az állam igazgatásának a mienktől lényegesebben bonyolultabb rendszere is okozhat nehézségeket. A feladatok, a tennivalók nagyságrendje szintén más minőséget testesít meg. Egy több mint 83 milliós lakosságú államról van szó. Ebbe az országba 2015-ben egymillió menedékkérő érkezett, és azóta is évente legalább 150 000 fő regisztráltatta magát. Még számtalan olyan súlyú feladattal néznek szembe, amely egyes országok biztonsági rendszerét már korábban összeroppantotta volna. Más mutatók is

imponálóak. A köztársaságban 333 600 rendőr teljesít szolgálatot (2020. szeptember 18-ai adat). Közülük 281 500 a tartományokban, ahol egyébként 16 400 fő rendőr készenléti zászlóaljknál található. 76 db rendőr helikopter teljesít napi bevetést, 18 db helikopter mentőszolgálatot lát el és 6 db végez kiképzési tevékenységet. A rendőrség 11 hajója ellenőrzi a tengeren a partmenti vizeket, közülük kettő jelenleg külföldi bevetésen található. 85 államban teljesítenek rendőri szolgálatot. A Szövetségi Rendőrség felügyelete alá tartozik a 33 399 kilométer hosszúságú vasúti pálya az azon közlekedő Szövetségi Vasút szerelvényeivel és 5700 állomásával. 13 nagy kapacitású repülőteret ellenőriznek, köztük például Frankfurt am Main, Európa talán negyedik legnagyobb ilyen jellegű intézménye, ahol naponta 40 000 ember dolgozik. Az országnak 3831 kilométer szárazföldi és 888 kilométer tengeri államhatára van. Bárhová néz az ember mindenhol rendkívüli adatok, különös viszonyok jelentkeznek. Az egész „gazdaság” irányítása sajátos erőfeszítéseket, körültekintést, nagy diplomáciai érzéket igényel.

Történelmi visszatekintés

Az elmúlt száz évben a német rendőrségeket legalább három ízben teljes egészében, alapvetően eltérő módszerek és elvek alapján átszervezték. Emellett folyamatosan történtek kisebb-nagyobb módosítások, amíg a mai rendszer kialakult.

Adolf Hitler 1933-as hatalomra jutása volt az egyik nagy változás ([URL1](#)). Maguk a német kutatók is úgy jellemzik a „Harmadik Birodalom” időszakát, hogy Németországban kulturális törés (Zivilisationsbruch) következett be. Már az első évben azonnal megkezdték a változtatásokat, melyek fő szempontja a rendőrség teljes centralizálása, militarizálása, és a fasiszta ideológia, erkölcs vezetési elvé tétele volt. Az addig tartományokhoz tartozó rendőr kötelékeket 1935 júliusában betagolták a Wehrmacht szervezetébe. Az egységesítési folyamat új szintje 1936-ban következett. Heinrich Himmler megkapta az „SS Birodalmi Vezető és a Német Rendőrség Főnöke” címet (Reichsführer SS und Chef der Deutschen Polizei). Alárendeltségében országosan egy fedél alatt egyesítették a közbiztonsági, a bűnügyi, a politikai rendőrségeket, a csendőrséget, valamint a Gestapot. Ugyanezen alárendeltségbe tartozott az SS is, vagyis valamenyny biztonsági szervezet. A cél a rendőrség és az SS összeolvasztása lett, ezt mutatja, hogy 1939-ben létrehozták a Birodalmi Biztonsági Főhivatalt, (Reichssicherheitshauptamt, RSHA) amely minden rendőrségi tevékenységet irányított. A közbiztonsági rendőrség fiatal tagjai a hírhedt kölni „kiképzőzászlóaljhoz” kerültek kezdő szolgálatra, amely később 309. Rendőrzászlóalj néven

a megszállt területek pacifikálásában és a koncentrációs táborok őrzésében is részt vett. A később megszervezett további rendőrzászlóaljok mint katonai alakulatok szégyenletes szerepet játszottak a népirtásokban, az emberiség ellen elkövetett bűncselekményekben. A centralizációs folyamat csúcspontját Himmler birodalmi belügyminiszterré történt kinevezése jelentette 1943-ban.

Az 1935-ben megkezdett militarizálás során öt rendőr szakiskolát és egy rendőrtisztviselői iskolát szerveztek (Berlin-Köpenick). A szakmai tananyagokat teljesen átalakították, és mindent a fasiszta ideológia, a faji felsőbbrendűség itatott át. Egy apró példa: kivették a kiképzésből a rendőrbot alkalmazásának oktatását, helyére a lőfegyverek használata került.

A nagy változást Németország háborús veresége indította el ([URL2](#)). A négy megszállási zónából hármat a nyugati hatalmak irányítottak (Egyesült Államok, Egyesült Királyság, Francia Köztársaság). 1945–1949 között az általuk ellenőrzött területeken külön-külön, és a megszállók irányítása, ellenőrzése mellett kezdődött el az új rendőrségek szervezése. Az elképzelések eltérőek voltak, egyes helyeken feltűntek az önkormányzati rendőrségek is. Mai napig kiható jelentőséggel bír az angol megszállási övezetben felállított „Központi Rendőriskola” Münster-Hiltrupban. Az intézmény több átalakítást, modernizálást, majd akkreditálást követően vette fel a „Német Rendőrség Főiskolája” nevet és lett Európa talán legrangosabb rendőr egyeteme.

Az 1945-ös átalakítások az úgynevezett 4 „D” elv alapján zajlottak, demokratizálás, decentralizálás, demilitarizálás, náciellenesség, (Denazifizierung). 1949. május 23-án létrejött a Németországi Szövetségi Köztársaság, és a rendőrségek átkerültek a tartományok hatáskörébe.

1950-ben kirobbant a koreai háború, kiéleződött a hidegháborús hangulat, megkezdődött a versenytűzés a két eltérő társadalmi rendszer között. Ezek hatására a szövetséges hatalmak feladták ellenkezésüket a rendőr bevetési egységek, zászlóaljok szervezésével szemben. 1951-ben megkezdődött a készenléti rendőrzászlóaljok felállításának a tartományok szintjén, és ebben az évben létrehozták a Szövetségi Határvédelmet (Bundesgrenzschutz). Mivel a Német Szövetségi Köztársaság még nem rendelkezett fegyveres erőkkel, a határőrség szervezésén belül rendszeresítettek katonai eszközöket, lövészpáncélosokat, páncéltörő tüzérséget stb. Rövid ideig mint kettős rendeltetésű kötelék működött. A Bundeswehr létrejötte után ezek az elemek átkerültek a hadsereghez. Időben előrejutva láthatjuk, a schengeni rendszer megjelenésével Németország fokozatosan, lépésről lépésre elveszítette külső határait, csökkent a határőrizet, a határforgalom-ellenőrzés jelentősége, maradt a repülőterek és a kikötők nem jelentéktelen nemzetközi forgalma. Szükséges volt átgondolni a szervezet további jövőjét, és egy igen zseniális, jól kidolgozott programmal átalakították a határőrséget

Szövetségi Rendőrséggé, meghagyva a határrendészeti tennivalókat, és ide delegálva számtalan központi rendészeti tennivalót a készenléti rendőrségtől a személyvédelemig terjedően.

Az 1968-as év nagy utcai tüntetései jelentősen hozzájárultak a rendőrségek modernizálásához. Új eszmevilág és vita bontakozott ki a szervezeten belül a rendőrség társadalmi helyéről, feladatairól, alkalmazási filozófiájáról. Lezajlott egy folyamat, átlépés a német szakirodalom fogalmazása szerint az „állam rendőrsége” helyzetből a „polgár rendőrsége” szerepbe, „a rendőr egyenruhás állampolgár” megközelítésbe.

1990. október 3-án egyesült a két Németország. A régi keleti államból hat új tartomány jött létre, ezzel megemelkedett a működő rendőrségek száma. Bonn-ból Berlinbe költözött a főváros és a kormány, s jelentős diszlokációs és szervezési változásokat kellett végrehajtani.

Néhány adat, tény

Nézzünk meg néhány olyan adatot, amelyek nagyságrendjükkel, vagy esetleg minőségükkel befolyásolják az irányítási rendszert.

A Szövetségi Rendőrség csak egyike a rendőrségeknek, egy főkapitánnyal, rendőr elnökkel a csúcán, potsdami központtal (elnökséggel) működik ([URL3](#)). 54 000 fős munkatársi gárdájából 45 000 fő a hivatásos rendőr. A szervezetében található az országban széttagolva, tíz különböző állomáshelyen elhelyezkedő 10 készenléti rendőrszázalaj 28 bevetési, 5 bizonyíték biztosító és 5 technikai századdal, plusz egyéb támogató egységekkel. Tartozik ehhez a rendőrséghez 7032 db jármű, közülük 3122 db személygépkocsi, 3538 db kistranszporter, teherautó és speciális gépkocsi, 15 db vízvető gépkocsi, 441 szolgálati kutya, 24 ló. Fenntart tiszthelyettes iskolákat, egy tiszti iskolát, rendőrzenekart. (A három utóbbi szintén megtalálható a tartományi rendőrségeknél.) Kötelékében még megemlítem az országos jelentőségű GSG-9 antiterrorista egységet ([URL4](#)).

A létszámadatoknál néha igen körülményes eligazodni. Ennek az is oka, hogy a németeknél tartományonként nem egyenlő jogkörökkel létezik egy segédrendőrség, egy rendőr őrség (Wachpolizei) megnevezésű állománykategória, kvázi fegyveres biztonsági szolgálat, és gyakran nem látszik, szerepelnek-e ezek az alkalmazotti státuszú személyek a megjelölt létszámban.

Amikor a tartományokról beszélünk, esetenként magyarországi vagy nagyobb méretekre szükséges gondolnunk. Észak-Rajna-Vesztfália lakosságának száma 17,83 millió. A rendőrségen 58 000 munkatárs dolgozik. A 18 készenléti rendőrszázad 14 nagy főkapitányság között oszlik el. A tartomány területe csupán

34 000 négyzetkilométer, a sűrű beépítettség szintén a rendészetet befolyásoló tényező. 2017–2023 között 17 000 új munkatársat állítottak rendszerbe (URL5).

Berlin városa 3,7 millió lakosával önálló tartomány, városállam. Jelentőségét külön kiemeli főváros jellege, a kormány intézményei és a részben ehhez kapcsolódó rendkívül aktív turizmus (URL6). A rendőrsége 26 900 munkatársat foglalkoztat, szervezetében 16 bevetési és 2 technikai század található (egyetlen városban). A fontossága miatt a településen és térségében jelen van a Szövetségi Rendőrség is.

Bajorország az ország területileg második legnagyobb tartománya. Lakosságának létszáma 13,2 millió. A rendőrsége 41 400 foglalkoztatottal dolgozik, akik közül 33 500 fő a fegyveres szolgálatot ellátó (URL7). Széles körű vélemény szerint a bajor rendőrség az ország legeredményesebb rendőrsége, és a bajor főváros, München a legbiztonságosabb tartományi főváros az országban.

Meghatározó jogszabályok

Természetesen a rendészet-rendőrség fontosságának megfelelően a törvényi dokumentumok – a szövetségi államberendezkedésnek megfelelően – részletesen szabályozzák a biztonsági kérdéseket.

A többször módosított alkotmányt 1949. május 23-án léptették életbe (URL8). Színvonalas magyar nyelvű magyarázata megtalálható az interneten, de természetesen a szerző nem a rendőrségre koncentrálna (URL9). Én a rendészeti kérdésekre szeretnék fókuszálni. A 28. § kimondja, hogy a tartományokban az alkotmányos rendnek meg kell felelnie az alaptörvény előírásainak. A 30. § szerint az állami jogok gyakorlása, állami kötelességek teljesítése a tartományok feladata, amennyiben a szövetségi alapokmány nem intézkedik másképpen. Ezen pontból is levezethető a tartományok rendőrségekre vonatkozó jogosultsága. A 31. § szerint a szövetségi jog „töri” a tartományi jogot. A 73. § 14 pontban sorolja fel azokat a területeket, amelyek kizárólag a szövetségi jogalkotáshoz tartoznak. Ilyenek például a külpolitika, honvédelem (beleértve a polgári lakosság védelmét), állampolgárság, légitözlekedés, fegyverekre és robbanóanyagokra vonatkozó szabályozás, a szövetség és a tartományok közötti bűnüldözési rendőrségi együttműködés, alkotmányvédelem stb. A 9a. pont kimondja a szövetség illetékességét a nemzetközi terrorizmus veszélyei elhárítása esetében, illetve a tartományokon túlnyúló bűnügyi esetekben, vagy ha egy tartomány illetékessége nem ismerhető fel, illetve a szabályozás lehetővé teszi egy adott ügynek szövetségi hatáskörbe vonását. A 74. § a tartományok hatáskörébe tartozó jogszabályalkotást fogalmazza meg.

Különösen érdekes és rendészeti/rendőri szempontból meghatározó a 35. § (1)–(3) bekezdése. Az (1) bekezdés kimondja, a szövetség és a tartományok minden hatósága egymásnak kölcsönösen jogi és hivatali segítséget nyújt. A (2) bekezdés szerint egy tartomány a közbiztonság és a rend fenntartásához vagy helyreállításához különleges jelentőségű esetekben a szövetségi határőrség erőit és létesítményeit a saját rendőrsége támogatására kérheti, ha a rendőrség e nélkül a támogatás nélkül egy feladatot nem, vagy csak jelentős nehézségekkel képes megoldani. Természeti katasztrófa vagy különösen súlyos szerencsétlenség esetén egy tartomány más tartományok rendőri erőit, más igazgatási szervek erőit és létesítményeit, valamint a szövetségi határőrségét és a véderőt igényelheti. A (3) bekezdés alapján, amennyiben egy természeti katasztrófa vagy szerencsétlenség egy tartománynál többet veszélyeztet, a szövetségi kormány jogosult – amennyiben a hatásos leküzdéshez szükséges – a tartományi kormányoknak utasítást adni, más tartományok rendőri erőit rendelkezésre bocsátani, valamint a szövetségi határőrség és a véderő egységeit a rendőrség támogatására bevetni.

A 91. § kapcsolódik a 35. § témájához, a szövetség és a tartományok együttműködéséhez veszélyhelyzetben és a szabad, demokratikus alaprendet fenyegető veszély esetén. A szövetségi kormány jogosult lesz, amennyiben a tartomány önállóan nem képes a veszélyt elhárítani, az érintett tartomány és más tartományok rendőri erőit saját alárendeltségébe helyezni, valamint alkalmazni a szövetségi határőrség erőit. A veszély elmúltával a Szövetségi Tanács (Bundesrat) kívánságára a hozott intézkedéseket meg kell szüntetni. Amennyiben a veszély túlnyúlik egy adott tartomány területén a szövetségi kormány a tartományi kormánynak utasításokat adhat.

Nyilvánvalóan központi rendőrségekre is szükség van, hiszen teljesíteni szükséges olyan feladatokat is, amelyekre a tartományoknak nincs meg a kívánatos rálátása, pl. nemzetközi együttműködés, külföldi rendőri alkalmazás, vagy országos méretekben az államhatárok őrizete, a légibiztonság garantálása, határforgalom ellenőrzése. Németország esetében speciális, hogy a Szövetségi Vasút a szövetség intézménye, tulajdona, a vágányokkal, állomásokkal, szerelvényekkel együtt. Területén a szövetség rendőrsége az illetékes.

A Szövetségi Rendőrségre külön törvény vonatkozik ([URL10](#)). A 70 paragrafusból álló dokumentum hatálybalépésének időpontja 1994. október 19. Lényegében ezzel szűnt meg a Szövetségi Határvédelem, struktúráját, feladatrendszerét hozzáigazították a schengeni változásokhoz. A jogszabály pontról pontra megfogalmazza a szervezet tennivalóit, jogosultságát. A 63. § engedélyezi segédrendőrség alkalmazását működése során. A 64. § lehetővé teszi, hogy a tartományi rendőrség tagjai is részt vegyenek tevékenységében saját

tartományuk érvényes rendőrségi törvénye szerint. A 11. § szabályozza egy tartomány támogatásának rendjét, a 7. § a szükség és rendkívüli (védelmi) állapot idején a jogolsultságait.

Másik központi rendőrség a Szövetségi Bűnügyi Hivatal, szintén külön törvényvel, 91 paragrafussal, 125 oldalon. 2017. június 1-jétől érvényes a legutóbbi szabályozás (URL11). Az 1. § kimondja a szövetségi és a tartományi bűnügyi hivatalok alapítását a rendőri bűnügyi együttműködés céljából. A (3) bekezdés szerint a bűnüldözés és a veszélyelhárítás a tartományok feladata, „ügye”, amennyiben törvényileg nincs más szabályozás. Maga a törvény részletesen ismerteti a hivatal tennivalóit és együttműködését a tartományokkal.

A Szövetségi Belügyminisztérium

Teljes nevén Szövetségi Belügyi és Nemzeti Minisztérium (Bundesministerium des Innern und für Heimat).

Mint a szövetség legnagyobb minisztériuma profiljában a nevében szereplő hármas tagozódás szerint széles körű feladatrendszer található, amelyek egy része érintkezik a szintén itt található, kimondottan rendészeti területekkel. Példák a teljesség igénye nélkül: polgári- és katasztrófavédelem, migráció, menekültkérdés, határrendészet, bűnüldözés, légimentés, közigazgatás, statisztika, templomi és vallási közösségek, útlevel és személyi okmányok, információ biztonság, demográfiai kérdések, lakáskérdés, városfejlesztés, építészet szabályozás stb. (URL12).

Szervezeti állománytáblázata megtalálható az interneten (URL13). Felépítése természetesen a nevének megfelelő feladatokhoz igazodik, de minket a rendőrséggel kapcsolatos elemei érdekelnek. Ez lényegében két főosztály egy államtitkár alárendeltségében.

A Közbiztonsági (Öffentliche Sicherheit – ÖS) Főosztály két osztállyal rendelkezik. Az ÖS I. Jogi és alapelvi kérdések, ezen belül öt részleg működik:

- I. 1. Alapkérdések, rendőrség és büntetőeljárás.
- I. 2. Terrorizmuselhárítás, alkotmányvédelem.
- I. 3. Rendőrségi információ, adatvédelem biztonsági területeken, Szövetségi Bűnügyi Hivatal törvény.
- I. 4. Nemzetközi és EU együttműködés.
- I. 5. Projektek.

Az ÖS II. Terrorizmus leküzdés, extrémizmus, szervezett bűnözés osztály öt részleggel működik:

- II. 1. Súlyos és szervezett bűnözés.
- II. 2. Nemzetközi terrorizmus és extrémizmus, személyvédelem.
- II. 3. Jobb és baloldali terrorizmus és extrémizmus, politikailag motivált bűnözés.
- II. 4. Kémelhárítás, ABC bűnözés (atom, bakteriológia, kémiai anyagok), gazdaságvédelem.
- II. 5. Titokvédelem, szabotázs elleni védelem, elhárítás, parlamenti ellenőrző csoport.

A „B” Szövetségi Rendőrség főosztály egy osztállyal, azon belül hat részleggel működik:

- B 1. Alap-, jogi, személyzeti, szervezési kérdések.
- B 2. Vezetés, bevetés, tengerek biztonsága.
- B 3. Légibiztonság.
- B 4. Nemzetközi határrendőrségi esetek.
- B 5. Információs és kommunikáció technológia, kiberképességek.
- B 6. Technika, logisztika, bevetési és vezetési eszközök.
- Külön szervezésben projektcsoport és a készenléti rendőrségek szemlélője.

A belügyminiszterek és belügyi szenátorok állandó konferenciája

A röviden belügyminiszteri konferenciának nevezett testület egy szövetségközi egyeztető bizottság ([URL14](#)). A rendőrségi és annál jóval kiterjedtebb rendszeti, közigazgatási irányítás egyik legfontosabb fóruma. 1954-ben hozták létre a tartományokon túlnyúló szakmai tennivalók politikai megalapozása céljából. A bizottság a tartományok képviselőinek fóruma. A szövetségi belügyminiszter, jelenleg Nancy Faeser asszony, állandó meghívottként, tanácskozási, javaslatlételi jogosultsággal, szavazati jog nélkül vesz részt a megbeszéléseken. Normál körülmények között évente kétszer üléseznek, rendkívüli összejövetelt aktuális, sürgős politikai esemény, a biztonságot jelentősen fenyegető veszély esetén tartanak. Emellett lehetőség van írásos döntéshozatalra is a személyes megjelenés mellőzésével. A megbeszélendő témákat a miniszterek, államtitkárok részére hat munkacsoport (Arbeitskreis – AK) készíti elő:

- AK I. Államjog, közigazgatás, menekültügy, alkotmányjog, idegenrendészeti jog, adatvédelem, közigazgatás.
- AK II. Belső biztonság, veszélyelhárítás, terrorizmus elleni fellépés, rendőrségi ügyek.
- AK III. Közösségi, kommunális ügyek.

- AK IV. Alkotmányvédelem.
- AK V. Tűzoltóság, mentőszolgálat, katasztrófavédelem, polgári védelem.
- AK VI. Szervezés, közigazgatási szolgálati jog, személyzeti jog.

Az egyes munkakörökben dolgozókhöz tartoznak a tartományok és a szövetség adott területet vezető illetékes osztályvezetői. Az AK II. megbeszélésein részt vesz a Szövetségi Bűnügyi Hivatal és a Német Rendőrség Főiskolája (Münster) elnöke. Az AK IV. üléseinek állandó meghívottja a Szövetségi Alkotmányvédelmi Hivatal elnöke. Az ülések előkészítése során a tartományok és a szövetség képviselői témajavaslatokkal élhetnek. Röviddel az ülések előtt az államtitkárok és államtanácsosok a munkakörök által előkészített anyagokat áttekintik, egyeztetnek, a véleményeket megszűrik. Az előkészítő ülést annak a tartománynak az államtitkára vezeti, amelynek a területén a rendezvényre sor kerül. A döntések meghozatalánál az egyhangú szavazás elve érvényesül. Ennek megfelelően 16 érvényes igen szavazatra van szükség az adott javaslat elfogadásához, és ez a megoldás jelentős rugalmasságot, sokoldalú egyeztetést igényel. Lehetőség van előzetesen az ellenvéleményt jegyzőkönyveztetni és elkerülni a későbbi „nem” szavazatot. A döntések általában nyilvánosak, hacsak valamelyik tartomány vagy a szövetség képviselője nem kéri az anyag bizalmas kezelését. Az ülés levezető elnöke évente változik, mivel évente más tartomány biztosítja a rendezvény helyszínét, szervezi a tennivalókat, dokumentálja a meghozott döntéseket, reprezentál és képviseli a miniszteri konferenciát más szervezeteknél. A 2023-as év házigazdája Berlin tartomány és Iris Spranger belügyi szenátor asszony. A tavaszi és őszi megbeszélések egyik legfontosabb eleme, hogy döntések születnek a megbeszéltek témák kezelési módjáról, s egységes eljárásokat alakítanak ki a miniszterek.

Maga a konferencia a tartományi önállóság kiemelkedő példája, egyben az egységes rendőri irányítás meghatározó eszköze.

A tartományokról

A 16 tartomány saját kormánnyal, miniszterelnökkel és belügyminisztériummal rendelkezik. A minisztériumok elnevezése és a hozzájuk rendelt feladatrendszer is különböző. Néhány példa:

- Saar-vidék: Belügyi, Építésügyi és Sportminisztérium.
- Bajorország: Bajor Állami Belügyi, Sport és Integrációs Minisztérium.
- Berlin: Szenátusi Belügyi és Sport Igazgatás. A belügyi szenátor (azaz miniszter) Iris Spranger és a berlini rendőrfőkapitány Dr. Barbara Slowik,

egy-egy hölgy.

- Szászország: Szász Belügyi Államminisztérium.
- Hamburg: Hamburgi Szenátus, Belügyi és Sport Hatóság.
- Brandenburg: Belügyi és Kommunális Minisztérium.
- Alsó-Szászország: Alsó-Szász Belügyi és Sportminisztérium.

Az egyes tartományok rendőrségei részletes bemutatásához nincs meg a szükséges hely egy publikációban. A rendőrségeknek tartományonként megtaláljuk az állandó elemeit (főkapitányság, rendőrtiszti főiskola, tiszthelyettes iskola, továbbképző központ, készenléti rendőrség, tartományi bűnügyi hivatal, regionális és helyi kapitányságok az őrökig lemenően, rendőrmúzeum, zenekar), és találunk eltérő szervezeteket helyzetüknek megfelelően. Vannak specializációk, mint például Hamburg nagy kikötője, Frankfurt am Main repülőtere és hatalmas regionális vasútállomása; ezek az elemek önálló kapitányságok működtetését igénylik.

Hamburg lakossága 1,8 millió fő, a rendőrségének 11 400 munkatársa van. A szenátusban, tartományi kormányban ([URL15](#)), 12 fő első polgármester és 11 fő szenátor tevékenykedik, itt található a Belügyi és Sport Hatóság, a tulajdonképpeni Belügyminisztérium ([URL16](#)), melynek vezetője egy elnök (Präses) – ilyen megnevezést máshol még nem találtam –, s egyben ő a belügyi szenátor is. A szenátus 11 szakhatósága közül az egyik, amelyik a belügyi és sport feladatokat szervezi. A hatóság öt munkaterületre oszlik, belső igazgatás és tervezés, rendőrség, tűzoltóság, migrációs hivatal, tartományi alkotmányvédelmi hivatal. A rendőrség élén egy tábornok, rendőr elnök áll. A város Európa egyik legnagyobb tengeri kikötőjét működteti, saját vízirendőr iskolával, amely az egész Szövetségi Köztársaság részére képez munkatársakat. A városi jellegnek megfelelően a közbiztonsági rendőrség nyolc kerületre (régiora), azokon belül 21 őrre és egy közlekedési igazgatóságra tagozódik. A többi rendőri szerv a német szabványnak megfelelő ([URL17](#)).

Szászország (Szász Szabadállam) példáján keresztül láthatunk egy tartományt, amely német viszonylatban kimondottan kicsinek számít. Az ország lakossága 4 millió, a rendőri alkalmazottak száma 15 000 fő. A főkapitányság ebben az esetben a Belügyminisztérium része, kvázi főosztálya, nem elkülönített szervezet ([URL18](#)). A szász rendőrség felállása leköveti az ország közigazgatási szervezetét, három regionális főkapitányság, ezek területe 4–4–2 további kapitányságra (igazgatóságra), majd pedig őrökre bomlik, és van három nagyvárosi kapitányság, ezek kerületek szerint tagozódnak. Említésre méltó egy helikopter század, egy lovasalakulat, tiszti és tiszthelyettesi iskola, tartományi bűnügyi hivatal, továbbképző központ. A különálló készenléti rendőrséget egy rendőr

tábornok (rendőr elnök) vezeti, állományában három készenléti rendőrszázlólalj nyolc századdal szerepel. A századok között egy technikai és egy speciális bizonyíték biztosító század van. A készenlétekhez tartozik az ország vízrendőrsége és a szolgálatkutyá iskola (URL19). A bűnügyi rendőrséget külön felügyelőség irányítja, az autópályán őrök tevékenykednek. A minisztériumhoz természetesen sokféle intézmény kapcsolódik még, de ezek nem rendőri rendeltetésűek (állami levéltár, tűzoltó és katasztrófavédelmi főiskola, alkotmányvédelmi hivatal stb.).

A két jelentős szövetségi szintű rendőrségi törvény mellett a tartományok önálló rendőrségi törvényeket fogadtak el. Ezek tartalmi vonatkozásban gyakran hasonlítanak egymásra, különösen a tartományi rendőrség feladatai taglalásánál.

Németországban az elmúlt három-négy évben kezdeményezések zajlottak a rendőrségi törvények szigorítása terén. Az alsó-szász parlament SPD–CDU frakciója 2019 májusában nyújtotta be az erre vonatkozó javaslatát (URL20). A „zöld” frakció hevesen támadta az elképzeléseket, a képviselőcsoport írásos anyaga megtalálható az interneten (URL21). A vita heveségét jelzi, hogy még mindig dokumentumok, hozzászólások tömege olvasható a címszó alatt. A „zöldek” szerint az anyag nem teljes, részben alkotmányellenes, sérti az európai és adatkezelési jogokat, túlságosan kiszélesíti a rendőrség mozgáskörét, elfogadhatatlan az online kutatások megkönnyítése, gyenge a bevezetendő „megelőző őrizet” szükségességének indoklása, a törvénymódosítás a „keményvonalas” bajor elképzeléseket mintázza stb. Bajorország eddigre már szigorított saját törvényén. A „zöld” és az FDP frakció közösen kívánt panaszkeresettel élni az alsó-szász alkotmánybíróságnál. A „zöld” frakcióval szemben a belügyminiszter a minisztérium honlapján méltatta az új törvényt (URL22), modernizálásról beszélt az online térben jelentkező nagyobb rendőri lehetőségek esetében, a terrorizmus elleni fokozott fellépésként említette a 35 napos, bíróság által elrendelhető megelőző őrizetet stb. Mindenesetre a törvény módosítását elfogadta a parlament (URL23). A 2019-es események még a régi tartományi parlamentben történtek, a legutóbbi választások öt évre szólóan 2022 októberében zajlottak.

A bajor rendőrségi törvény alapja az 1990 szeptemberében elfogadott és többször kiegészített (legutoljára 2023. márciusban) *Törvény a Bajor Rendőrség feladatairól és Jogosultságairól* elnevezésű jogszabály.

Észak-Rajna-Vesztfália tartományban két törvény szabályozza a rendőrségre vonatkozó kérdéseket, az *Észak-Rajna-Vesztfália tartomány rendőrségi törvénye* (URL24), amely okmány tulajdonképpen rendőrségi szabályzat, és a *Törvény a rendőrség szervezetéről és illetékességéről Észak-Rajna-Vesztfália tartományban* (URL25) megnevezésűek. Ez utóbbi a 8. §-ban tárgyalja a tartományi rendőrség hivatalos tevékenységét a tartomány területén kívül. A szabályozás

lehetővé teszi más tartományok, illetve a szövetség ilyen irányú kérelmének teljesítését, amennyiben a hazai alkalmazás nem sürgősebb. A felkérésnek a bevetés lényegi jegyeit tartalmaznia szükséges. Más államok területén történő tevékenység államközi egyezmény alapján, vagy az EU vonatkozó jogi akta szerint lehetséges, a kötelezettségek és jogok a mindenkori előírások alapján. A 9. § fordított módon más tartományok, a szövetség és más államok rendőri erői helyi tevékenységét engedélyezi. Más tartományok rendőrei a helyiekkel azonos jogköröket gyakorolhatnak.

Több tartomány is van, amelyekben külön-külön található rendőrségi és rendőrségi szervezési törvény.

A tartományi rendőrségek általában négy- vagy háromszintű tagozódásúak, a szervezés jelentősen függ a tartomány nagyságától, a városok jellegétől, az általános közigazgatási beosztástól. A tartományi főkapitányságok vagy önállóan, esetleg az adott Belügyminisztérium belső struktúrájában helyezkednek el. A tartományi rendőrségi irányítás lényegében megegyezik egy független állam rendőrsége irányítási rendszerével. A német rendszer a színvonalban, felkészültségben, az állomány képzettségi szintjében, a lakosság és a rendőrség kapcsolatának minőségében kiemelkedőnek mondható.

Jelentős szerep hárul az irányítás előkészítése terén a Német Rendőrség Főiskolájára (Deutsche Hochschule der Polizei), mely Münsterben található ([URL26](#)). A kétéves nappali vezetőképzést végző intézet eredményes abszolválása az előfeltétele az első rendőr főtiszti beosztásba kerülésnek (rendőr tanácsos). Valamennyi magasabb beosztású személy itt végzett, és ezzel biztosítják országos szinten az egységes elvek és módszerek alapján megvalósuló irányítást.

Az országban egységes rendőrségi szabályzat rendszert alkalmaznak – *Rendőrségi Szolgálati Szabályzat* (Polizeidienstvorschrift – PDV). Ennek különböző témájú példányait számozás különbözteti meg, például PDV 100 a Rendőrség vezetése és bevetése, vagy PDV 550 A Szövetségi Határvédelem helikopterei alkalmazása.

Zárógondolatok

Németország rendőrségei irányítását a köztársaság szövetségi jellege különösen érdekessé teszi. A rendőrség alapvetően tartományi ügy, alkalmazása tartományi feladat. Az állam kötelezettségeit nagyrészt az egyes tartományok látják el határaikon belül. Egy szövetségi rendszer a központi hatóságokat sem nélkülözheti, hiszen jelentkeznek a részeken túlnyúló problémák is. A szabályozás alapja a központi alkotmány. Ennek szükséges rögzítenie, ki miben jogosult, és

mikor lehet a normál helyzetet átlépni. A Szövetségi Belügyminisztérium két „saját” rendőrséggel rendelkezik. Jogszabályok határozzák meg ezek viszonyát a többi 16 rendőrséghez. A tartományi kormányok önállósága is véges, amennyiben a biztonságot valamilyen különleges ok miatt nem képesek garantálni. Ekkor az irányítást a szövetségi kormány veheti át és alkalmazhat kiegészítő, más tartományokból származó, esetleg szövetségi erőket. Első hallásra mindez egyszerűnek tűnhet, de nyilván a gyakorlatban sok részletet muszáj tisztázni. Többek között erre szolgálnak a tartományi rendőrségi törvények. Az egyes rendőrségek szervezete is eltérő, tükrözve a tartomány területi és lélekszámbeli nagyságát, a polgári közigazgatás felépítését, az anyagi lehetőségeket. A mai rendszer fokozatosan csiszolódott ki, jelentősen változott, modernizálódott, majd a német egység megszületésével növekedett. A lakosság rendőrség iránti érdeklődését mutatják a rendőrségi törvények modernizálásával, kiegészítésével kapcsolatos heves internetes viták, hozzászólások.

A tartományok kontra szövetség rendőri kapcsolatának egyik legfontosabb fóruma a belügyminiszterek konferenciájának működése. Sajátos szabályozottságával az egyhangú döntés elve biztosítja a helyi és a központi érdekek érvényesülésének harmóniáját.

Az irányítási rendszer lehetővé teszi 4000–5000 rendőr egy feladatra történő összevonását. Ilyen volt a hannoveri világkiállítás, vagy régebben az atomerőművek kiégett fűtéselemei szállításakor rendezett nagy tömegdemonstrációk kezelése. Különleges képesség a nagyszámú helikoptereknek köszönhetően, hogy egyszerre egy egész rendőrzászlóaljat tudnak a kívánt helyszínre szállítani. A több tartomány és a szövetség erőiből szervezett bevetéseket együttműködési megállapodások alapján hajtják végre.

A cikkben található online hivatkozások

URL1: *Rendőrség a nemzetiszocializmusban. A „Harmadik Birodalom” a két háború között és a második világháborúban (1933-1945).* https://www.dhpol.de/die_hochschule/hochschulbibliothek/polizei-im-nationalsozialismus.php

URL2: *Rendőrség 1949 után.* https://www.dhpol.de/die_hochschule/hochschulbibliothek/polizei-in-der-bundesrepublik.php

URL3: *Szövetségi Rendőrség, adatok és tények.* https://www.bundespolizei.de/Web/DE/05Die-Bundespolizei/07Daten-Fakten/Daten-Fakten_node.html

URL4: *GSG-9 honlap.* https://gsg9.de/Webs/GSG9/DE/Home/01-Die-GSG9/gsg9_node.html

URL5: *Észak-Rajna-Vesztfália rendőrségi honlap.* <https://polizei.nrw/presse/nachwuchs-fuer-die-polizeifamilie-2727-frauen-und-maenner-legen-feierlich-diensteid-ab>

- URL6: *Berlin rendőrségi honlap.* <https://www.berlin.de/polizei/>
- URL7: *Bajor rendőrségi törvény.* <https://www.gesetze-bayern.de/Content/Document/BayPAG>
- URL8: *A Németországi Szövetségi Köztársaság alaptörvénye.* <https://www.gesetze-im-internet.de/gg/GG.pdf>
- URL9: *A német alaptörvény magyarázata.* https://e-justice.europa.eu/6/HU/national_legislation?GERMANY&member=1
- URL10: *Törvény a Szövetségi Rendőrsegről.* https://www.gesetze-im-internet.de/bgsg_1994/BPolG.pdf
- URL11: *Törvény a Szövetségi Bünyügyi Hivatalról és a szövetség és a tartományok együttműködéséről bünyügyi rendőrségi esetekben.* <https://www.bka.de/SharedDocs/Downloads/DE/DasBKA/Auftrag/bkag/bkaGesetz.html>
- URL12: *A Szövetségi Belügyminisztérium honlapja.* <https://www.bmi.bund.de/DE/startseite/startseite-node.html>
- URL13: *A Szövetségi Belügyminisztérium szervezési ábrája.* https://www.bmi.bund.de/SharedDocs/downloads/DE/veroeffentlichungen/themen/ministerium/organigramm-bmi.pdf?__blob=publicationFile&v=67
- URL14: *Belügyminiszteri konferencia honlap.* <https://www.innenministerkonferenz.de/IMK/DE/homepage/homepage-node.html>
- URL15: *A hamburgi szenátus honlapja.* <https://www.hamburg.de/senat/>
- URL16: *Hamburg „Belügyi és Sport Hatóság” honlapja.* <https://www.hamburg.de/innenbehoerde/>
- URL17: *A hamburgi rendőrség honlapja.* <https://www.hamburg.de/polizei/><https://www.polizei.hamburg/ihre-polizei>
- URL18: *A szász belügyminisztérium honlapja.* <https://www.smi.sachsen.de/index.html>
- URL19: *A szász készenléti rendőség honlapja.* <https://www.polizei.sachsen.de/de/bpp.htm>
- URL20: *Az alsó-szász kormány törvénye a közbiztonságról és a rendről.* <http://www.schure.de/2101110/ndssog.htm>
- URL21: *Az Alsó-Szász Tartomány parlamenti zöld frakció a rendőrségi törvény ellen.* <https://www.fraktion.gruene-niedersachsen.de/themen/innen-sicherheit/nein-zum-polizeigesetz.html>
- URL22: *A belügyminiszter az alsó-szász rendőrségi törvényben elfogadott változtatásokról.* <https://www.mi.niedersachsen.de/startseite/aktuelles/presseinformationen/niedersaechsischer-landtag-beschliet-das-neue-polizeigesetz-mpog-176825.html>
- URL23: *Az Alsó-Szász Tartomány rendőrségi törvénye.* https://www.mi.niedersachsen.de/startseite/themen/innere_sicherheit/rechtsgebiete_der_innere_sicherheit/gefahreneabwehrrecht/das-niedersaechsische-polizei-und-ordnungsbehordenges
- URL24: *Észak-Rajna-Vesztfália Tartomány rendőrségi törvénye.* https://recht.nrw.de/lmi/owa/br_text_anzeigen?v_id=3120071121100036031
- URL25: *Törvény a rendőrség szervezetéről és illetékességéről Észak-Rajna- Vesztfália Tartományban.* https://recht.nrw.de/lmi/owa/br_text_anzeigen?v_id=2020071121100636380
- URL26: *A Rendőrség Német Főiskolája honlap.* <https://www.dhpol.de/>

A cikk APA szabály szerinti hivatkozása

Fórizs S. (2024). A német rendőrségek irányítási rendszere. *Belügyi Szemle*, 72(7), 1241–1256.
<https://doi.org/10.38146/BSZ-AJIA.2024.v72.i7.pp1241-1256>

Nyilatkozatok

Összeférhetetlenség

A szerző nem jelentett összeférhetetlenséget.

Finanszírozás

A szerző nem kapott pénzügyi támogatást a kutatáshoz, a szerzőséghez és/vagy a cikk publikálásához.

Etikai nyilatkozat

Jelen cikkhez nem kapcsolódik adatkészlet.

Nyílt hozzájárásról szóló tájékoztatás

Jelen cikk a Creative Commons Attribution 4.0 International License (CC BY NC-ND 2.0) (<https://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/2.0/>) feltételei szerint publikált Open Access közlemény, melynek szellemében a cikk bármilyen médiumban szabadon felhasználható, megosztható és újraközölhető, feltéve, hogy az eredeti szerző és a közlés helye, illetve a CC License linkje feltüntetésre kerülnek.

Levelező szerző

A cikk levelező szerzője Fórizs Sándor, aki a drforizs@gmail.com e-mail címen érhető el.